

atherogeen is, is „a hypothesis” zoals er vele andere zijn voor de atherogene werking van diabetes.

Ad. 2 en 3. De TG-gehalten van SCHLIERF's meest gedetailleerde onderzoek (1979), met individuele getallen zijn:

	90% KH	30% KH
nuchter 08.00 uur	390	240
na 6 maaltijden 20.00 uur	370	600

Onfysiologische hoeveelheden moeten altijd gebruikt worden bij voedingsproeven om bepaalde effecten duidelijk te maken. Hypertriglyceridemie bij hoog vetgehalte in de voeding ontstaat door transport van dit vet door de bloedbaan en niet door minder insuline → minder LpL.

Ad 4. De essentie van de verschillende gebruikte diëten („responders” slaat op mensen die het voorgeschreven dieet goed gehouden hebben; aan de controlegroep was geen dieet voorgeschreven) is dat het werkzame dieet 30% vet en 52% koolhydraten, en het niet werkzame 44% vet en 39% koolhydraten bevatte. De overige verschillen zijn er niet (linolzuur 8,3%-7,1% niet significant), of zéér gering (eiwit 18-15%; vezel 6,0-4,4 gram), of versterken het idee dat verzadigde vetbeperking (8,2-18,2%) vanzelf leidt tot cholesterolbeperking (298-527 mg).

Ad 5. Ik doelde allereerst op insuline-afhankelijke diabetici. Voor de groep niet insuline-afhankelijke patiënten (bij wie het overgewicht verklaard wordt door te veel eten en niet door hoge insulinespiegels) geldt vermagering als eerste advies. Hun insulineproductie neemt *niet* toe op een isocalorisch KH-rijk dieet (THOMPSON). De mening van Houtsmuller dat een hoog energie% aan linolzuur op zijn plaats is wordt o.a. niet gedeeld door Bierman, Albrink, Arky, Connor, Dayton, Spritz en Steinberg.

Ad 6. BRUNZELL zegt in het aangehaalde artikel: de bevindingen suggereren dat een hoog KH-dieet de insulinegevoeligheid verhoogt, dus de glucosetolerantie verbetert. In een complementair artikel toont hij aan dat bij behandelde diabetici de nuchtere bloedsuiker op een koolhydraatrijk dieet daalt (1974).

Tenslotte: wat is de basis om te stellen dat het beter zou zijn onverzadigde dan verzadigde vetzuren in het lichaam te hebben? Linolzuur is een essentieel vetzuur, in zoverre dat een *minimale* hoeveelheid, bijv. de hoeveelheid linolzuur die zich in zes *onbesmeerde* boterhammen bevindt, voldoende is om de dagelijkse behoefte te dekken. Meer is niet nodig, mogelijk overbodig.

Literatuur: BRUNZELL, J. D., R. L. LERNER, D. PORTE e.a. (1974) *Diabetes* 23, 138. — SCHLIERF, G., P. OSTER, D. SEIDEL e.a. (1977) *Klin. Wschr.* 55, 161.

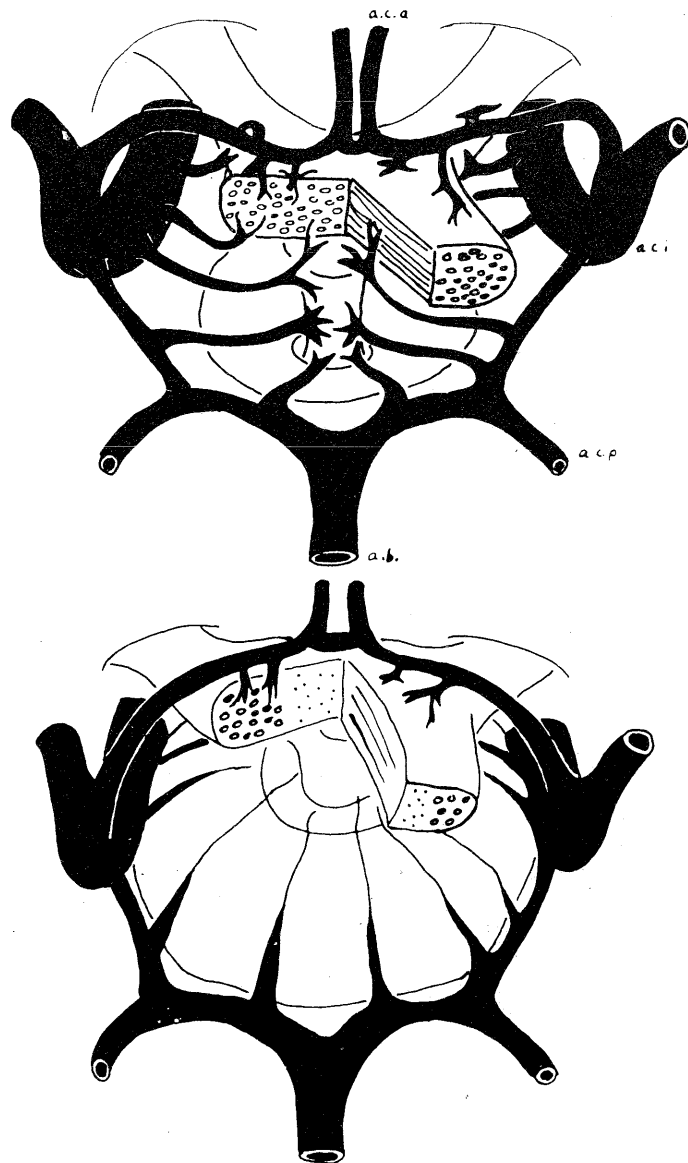
Utrecht, maart 1980

D. W. ERKELENS

Prolactinoom

In het boeiende artikel van de collegae VAN LEUSDEN en BOOIJ over een prolactinoom (1980) wordt ook geschreven over de hierbij opgetreden gezichtsveldstoornis. De schrijvers overwegen daarbij dat de door hen gevonden vergrote blinde vlek en homonieme kwadrantanopsie meer wezen op een circulatiestoornis van de tractus dan op druk op het chiasma.

Hieraan kan worden toegevoegd dat de voor een supra-sellaire uitbreiding van een hypofysetumor typische bitem-

porale hemi-anopsie waarschijnlijk meestal eveneens een gevolg is van een belemmerde circulatie. BERGLAND en RAY (1969) hebben namelijk aangetoond dat de laterale delen van het chiasma van bloed worden voorzien van bovenaf door bloedvaatjes uit de arteriae cerebri anteriores. Het middelste deel van het chiasma wordt gevasculariseerd van onderaf door vaatjes uit de arteria carotis interna. Hun afbeeldingen maken duidelijk wat dit betekent bij supra-sellaire uitbreiding van de hypofysetumor.

Literatuur: BERGLAND, R. M. en B. S. RAY (1969) *J. Neurosurg.* 31, 237. — LEUSDEN, H. A. I. M. VAN en D. BOOIJ (1980) *Ned. T. Geneesk.* 124, 97. — ZWAN, A. VAN DER (1971) *Hypofyse tumoren*, bl. 47. Proefschrift Leiden.

Zwolle, februari 1980

A. VAN DER ZWAN

Herwaardering van masturbatie

Collega LEVIE (1980) heeft in zijn artikel gepleit voor masturbatie. Zijn ja voor masturbatie is niet beter dan mijn nee ertegen en dat zal ik aantonen door het ontzenuwen van zijn argumenten.